

Sjónarmið

Edmund Joensen er ikki so býttur

Við at nokta tinginum at viðgera stjórnsmál, slóðar Edmund Joensen vegin fyri, at Føroyar gerast ES-limir – sum danskur landslutur. Og so leingi sum »sjálfstýrispolitikkurin« einki er uttan innantóm rakstrarróp, fær hann lættliga sín vilja, skrivar Sjúrður Skaale í »Sjónarmið« í dag

Sjúrður Skaale: Verða okkara statsráttarligu viðurskipti ikki broytt, verða vit automatiskt innlimað í ES – sum danskur landslutur

13. mars stóð henda yvirskrift í Sosialinum: **»LOGTINGIÐ VIL IKKI VIÐGERA STJÓRNSMÁL. Í gjár feldi logtingið endaliga uppskotið um setan av stjórnsmálaneynd, sum javnaðarflokkurin hevur lagt fyrri tingið«.** Logtingið vil ikki viðgera okkara ríkisráttarligu stóðu. Tað skal ikki ein gang tosað um málið á tingi.

Orsøkin er ikki, at eingin tørver er á tí. Heimastýrislógir er so avdólað og úthólað, at hon skriggar eftir ábótum.

Orsøkin er heldur ikki, at meirilutin av tinginum er imóti tí. Allir flokkar uttan sambandsflokkurin vilja hava, at broytingar verða gjørdar. (Hóast teir fægstu hava nakað bót uppá, hvørjar hesar broytingar skulu vera...).

Orsøkin er harafturimóti, at Babba sigur nei! Edmund Joensen hevur lagt veto! Verður málið viðgjørt, verður val!

Nakra grundgeving hevur hann aldrin givið. Einki uttan at lógin er nóg góð. Tað er ikki henni, nakað er galið við. Ferdukt!

Og sjálfstýrisflokkurin(!) og fólkaflokkurin (»radikalt sjálfstýri«!) akta Babba. Teir atkvøða, sum Edmund sigur, at teir skulu atkvøða. Sum lýðin børn. Edmund sleppur at brúka teir sum hann vil til sín sambandspolitikk – bara hann afturfyrir tryggjar teimum, at teir sleppa at varðveita sínar fjálg landsstýrississir. Hetta er undir alt lág-

mark, heldur Jógvan Sundstein. Og Óli Breckmann – Føroya størsta kjaltast – skeldar øgiligt um Edmunds wild-west metodur. Men einki er so ússaligt sum stór orð frá monnum, sum einki tora at gera...

Ein samanhangur kortini

Edmund Joensen sær út til at lita undir so álvarsum politiskum trongskygni og dugnaløysi, at tað skriggar til himmals. Stóða hansara – og sambandsflokksins – í hesum máli, sær jú pura vitleys út.

Men hyggur ein nærri eftir, fæst kortini eyga á ein avisan logikk.

Ti samstundis sum Edmund ikki vil at tingið skal tosa um okkara viðurskipti við Danmark, so vil hann hava okkum inn í ES.

Og her finna vit kanska orsøkina til tað marghættliga veto'io.

Ti gerast Føroyar limir í ES uttan yvirhøvur at hava tosað um – fransheldur broytt – okkara stóðu í ríkinum, so missa vit okkara heimastýrið. Og gerast partur av danska heimastýrinum í ES í staðin.

Besta tryggin fyri at hetta hendir, er, at okkara rættarliga grundarlag ikki verður broytt. Danska heimastýrið í ES gerst jú stótt meira avmarkað. Í løtuni eru 80% av lógunum, sum verða settar í gildi í Danmark, ES-lógir. Um ikki so langa tíð verður Danmark felst við í einum danska europeiskum valuta. Einum felags verjupolitikk. Einum felags uttanríkispolitikk. O.s.v....

Føroyska heimastýrið byggir bara á eina fólkatingslóg – og síðnevju. Vit hava ongan serstak av valuta. Ongan uttanríkispolitikk. Ongan verjupolitikk. Og sum fólk eru vit aldrin definerað sum annað enn danir, ið hoyra heima í Føroyum. Vit eru til mentanarliga, men juridiskt finnst vit ikki.

Royndin vil ikki at definera okkum sjálvi og okkara stóðu í mun til Danmark, so verða vit, í størri og størri mun,

partur av ES. Øll felagsmál verða so við og við til ES-mál. Gera vit onki, gliða vit automatiskt inn í ES saman við Danmark.

Og jú longur hesin útviklingur sleppur at halda fram, jú verri verður at halda fast við sermalini.

Og til endars mugu vit kanska geva upp. Tá tað hendir, hevur sambandsflokkurin vunnið sín størsta sigur nakrantíð.

Og tjóðskaparrørslan liðið sitt størsta – kanska endaliga – tap.

So kanska er Edmund ikki so býttur. Kanska er hann ein frálíkur strategur...

Loysing! ...

Eftir eitt koandi val verður tað eftir veljarkanninginum at døma tjóðveldisflokkurin, sum skal seta ta politisku dagsskránnu. Hann hevur gjørt seg til garant fyrri føroyskum sjálfstýri. »LOYSLING!« sigur hann. »FØROYSKT TJÓÐVELDI!« sigur hann eisini.

Men flokkurin hevur verið til nú í yvir 40 ár. Og hann hevur aldrin definerað, hvat orðini »loysing« og »tjóðveldi« merkja. Bara, at danskarar ikki skulu ráða í Føroyum. Tey siga einki um, hvat føroyingar skulu gera. Ella hvussu. Tey geva onga ábending um tað velduga, praktiska arbeiði, sum stendur fyrri frammán. Ella ta politisku semjuna, sum skal gerast.

Og tey uppskot, flokkurin hevur lagt fram um hetta farnu ári, hava verið so viðgond, at øll kompromis eru útløkað framanundan. Tey hava verið reinar, propagandistiskar markeringar av flokkinum.

Men veruligt politiskt arbeiði, sum gevur úrslit, krevur meira enn útrópsteck. Tað krevur eitt kolon aftanfyrri slagorðini. Men tær eru einki verdar, um tað konkræta arbeiði ikki verður gjørt eisini.

At rópa um LOYSLING uttan at seta nakað kolon, er at loypa tað konkræta arbeiðið um. Og tað ger meiri skaða enn gagn fyrri føroyskan sjálfstýrispolitikk. Ger hann til reinan sjónleik.

Meðan sjónleikurin verður spældur, arbeiðir tíðin fyrri sambands-

Í fyrstu atløgu tykist Edmund Joensen at vera so trongskygdur, at tað skriggar til himmals. Men í veruleikanum er hann kanska ein frálíkur strategur, skrivar Sjúrður Skaale í Sjónarmiðinum

vinnur hann valið uppá, skilt...

Timburmenninir verða øgiligt, tá Finnabogi segist í samstessin. Tá duga rakstrarrópinu ikki longur. Tá skal hann standa til svars fyrri at hava fyrigrýgla fólk lættar loysnir. Og tær finnst ikki.

Tað verður sum pyrrhus-sigurin hjá javnaðarflokkinum í 1990.

Tað, sum krevst í dag, er, at tey, sum vilja varðveita eitt ávíst føroyskt sjálfstýri, gera sær greitt, hvørjir teir útkiliga veikleikarnir við galdandi skipan eru. Og síðani seta sær nýggj, útkiliga politisk mál. Og síðani leggja ein útkiligan politikk til rættis, fyrri at náa hesum málum.

Politikkur snýr seg um visionir. Men tær eru einki verdar, um tað konkræta arbeiði ikki verður gjørt eisini.

At rópa um LOYSLING uttan at seta nakað kolon, er at loypa tað konkræta arbeiðið um. Og tað ger meiri skaða enn gagn fyrri føroyskan sjálfstýrispolitikk. Ger hann til reinan sjónleik.

Meðan sjónleikurin verður spældur, arbeiðir tíðin fyrri sambands-

flokkin.

Alt er í lagi...

Sjálfstýrispolitikkurin hjá fólkaflokkinum er blivin uppskotið hjá nøkrum donskum búskaparfrøðingum um, at flokkurin skal kapitaliserast (vit skul hava stuðulin fyrri fleiri ár útgoldnan her og nú). Tað búskaparlaga frælslið fer so at gera okkum politiskt óheft av ríkinum, verður sagt.

Men stjórnin hevur tryggjað sær, at flokkurin skal avtakast, tá um nakrir oljupengar vera. Eins og øll skuld til Danmarkar skal afturrindast.

Fólkaflokkurin heldur áltso, at stjórnin er til reiðar at keypa seg frá Føroyum longu nú. Fyri kanska 10 milliardir. Aðrenn ævintýrið yvirhøvur er byrjað...

Tað er, milt sagt, órealistisk.

Javnaðarflokkurin hevur framvegis ikki sagt, hvat hann vil. Bara, at hann vil okkurt. Hann leggur uppskot eftir uppskot fram á ting um setan av »stjórnsmálaneynd«. Endamálið er at seta hol á eina opna viðgerð, soleiðis at ein hómig fæst av, hvat

tað er gjørligt at fáa eina breiða semju um.

Tað er sjálvandi alneyðugt.

Men Edmund sigur nei. Og Anfinn og Helena akta. Harvið eru tey við til at senda eitt signal út til veljaran sum sigur, at alt er í lagi. Ti hvussu kann tingið – enná sonevndir »sjálfstýrisflokkar« – nokta at viðgera eitt mál, um alt ikki er sum tað skal?

Forstálslið er burtur

Ti kann javnaðarflokkurin ikki bara siga, at hann vil hava sett hesa ólukku stjórnsmálaneyndina. Hann má eisini greitt siga hví. So leingi hann ikki ger tað, ber illa til at harta onnur fyrri ikki at taka undir við tí.

Tað hevur hann ikki gjørt enn – men í januar kom út ein bók um teir búskaparlaga og politisku møguleikarnar hjá Grønlandi, Islandi, Føroyum og Alandi.

Har skrivar Atli Dam m.a. soleiðis um heima-stýrið: »Einhvør livandi organisma má kunna at mennast, broyast, skapa nýggjar møguleikar, og vaksa um sitt virkisøki. Ti er tað rýðningarmik- ið, at tað bæði í Danmark og Føroyum er ein greið fatan av, at onkur hevur ábyrgdina av at hetta kann henda, eins og at forðað verður fyrri óvantaðum afturstigum.

Avleiðingarnar av teimum búskaparlaga broytingunum í 90' unum hava skapt eina kenslu av, at henda ábyrgd ikki er til staðar – serliga ikki í Danmark, har færri og færri taka sær av, hvat lógarnar ond loyvir øðrum av portum um at gera vegna hin partin«.

Atli Dam er pragmatikarin, sum meira enn nakar myndaði føroyskan politikk í 70' unum og 80' unum. Og hann hevur um nakar trúð uppá heimastýrislógina, sum eitt gott grundarlag hjá føroysku tjóðini. Hennara leysu orðingar góvu møguleika fyrri pragmatiskum loysnum,

